

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія наукових досліджень

Назва дисципліни

Галузь знань 05 Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність 052 – Політологія

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС; **Шифр дисципліни** – ОЗП.01

Мова навчання – українська

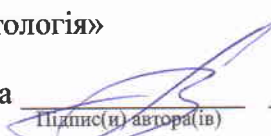
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин і права

Кафедра – Міжнародної комунікації та політології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	51	34		17		69			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Політологія», за спеціальністю 052 «Політологія»

Робоча програма складена докт. іст. наук, професор Юрій ЗЕМСЬКИЙ
Підпис(и) автора(ів) Науковий ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри Міжнародної комунікації та політології

Протокол № 1 від 2 вересня 2024 р. Зав. кафедри Ольга ЗАСЛАВСЬКА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету Міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету Юрій МУДРИК
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва кафедри	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант ОП	Міжнародної комунікації та політології		Ольга ЗАСЛАВСЬКА

3) Пояснювальна записка

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» займає провідне місце серед дисциплін загальної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою в межах спеціальності 052 Політологія. Залучення здобувачів вищої освіти до процесу наукового продукування нових знань вимагає серйозної попередньої підготовки та засвоєння значної кількості правил, методів та технологій, що вже є усталеними у цій царині й сприяють набуттю нових знань, а також формують певні практичні навички наукової діяльності. Засвоєнню найважливіших засад організації наукової роботи присвячено вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень».

Пререквізити: Вихідна.

Кореквізити: Переддипломна практика. Кваліфікаційна робота.

Відповідно до **Стандарту вищої освіти** із зазначеної спеціальності та освітньої програми (<https://khmnu.edu.ua/052-pol-m-op>), дисципліна сприяє розширенню і поглибленню:

компетентностей: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність проводити дослідження на відповідному рівні; здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями; здатність генерувати нові ідеї (креативність); вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти; спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;

програмних результатів навчання: застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань; планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог; розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

Мета дисципліни надати студентам розуміння основних правил та методів виконання науково-дослідної роботи, сформувати у них практичні навички щодо ефективної підготовки до процесу наукового дослідження, а також надати практичного досвіду його виконання.

Предметом дисципліни є пізнання особливостей наукових досліджень в галузі політології, засвоєння інструментарію отримання знань та досягнення технологій їхньої фіксації й практичного застосування; а також правил оформлення результатів та презентації дослідження.

Завдання дисципліни підготовка фахівця-дослідника, тобто формування у магістранта умінь, послугуючись наявною системою знань формулювати нові ідеї та створювати нові знання, задля чого оволодіти методами роботи з джерелами інформації та засвоїти основні усталені правила технічного оформлення науково-дослідної роботи, за результатами власного аналітичного осмислення досліджуваної проблеми.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни, студент повинен: використовувати загальноприйняті сучасні правила, методи та технології організації наукової праці при виконанні різного рівня складнощів наукових досліджень, а що найважливіше – при виконанні кваліфікаційної (магістерської) дипломної роботи; оцінювати об'єктивно сильні та слабкі сторони різних методологічних парадигм, що застосовуються в сучасних наукових дослідженнях; аналізувати зібраний інформаційний матеріал вміло послугуючись максимально широким арсеналом сучасних різноманітних методів дослідження; визначати ступінь вірогідності та

репрезентативності матеріалу, що залучається з різних типів джерел інформації при проведенні дослідження; моделювати згідно ustalених нині правил чітку структуру наукового дослідження та дотримуватися усіх технічних правил при його оформленні.

4) Структура залікових кредитів дисципліни

№ п/п	Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:		
		лекції	практичні	С.Р.С.
1.	Тема 1. Методологічні особливості наукових досліджень в політології та складності роботи дослідника	2	1	4
2.	Тема 2. Теоретичні проблеми формування методології дослідження	2	1	4
3.	Тема 3. Базові засади політологічних досліджень	2	1	4
4.	Тема 4. Важливість теорії та гіпотези в політологічних дослідженнях	2	1	4
5.	Тема 5. Інструменти вимірювання в політологічних дослідженнях	2	1	4
6.	Тема 6. Методи політологічних досліджень	2	1	4
7.	Тема 7. Кількісні методи в політологічних дослідженнях	2	1	4
8.	Тема 8. Якісні методи в політологічних дослідженнях	2	1	4
9.	Тема 9. Системна методологія як парадигма політологічних досліджень	2	1	4
10.	Тема 10. Модельна методологія політологічного дослідження	2	1	4
11.	Тема 11. Технологія процесу наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення	2	1	4
12.	Тема 12. Покрокова методика виконання наукової роботи	2	1	4
13.	Тема 13. Запоруки підготовки якісного тексту наукового дослідження	2	1	4
14.	Тема 14. Правила технічного оформлення покликів та бібліографії при виконанні наукового дослідження	2	1	4
15.	Тема 15. Основні технічні вимоги до текстів кваліфікаційних (магістерських) робіт	2	1	4
16.	Тема 16. Базові настанови правил оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт	2	1	4
17.	Тема 17. Підготовка до презентації кваліфікаційної роботи та її захист перед Державною екзаменаційною комісією	2	1	5
Разом		34	17	69

5) Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	К-ть год.
1.	Методологічні особливості наукових досліджень в політології та складності роботи дослідника 1. Предмет наукових досліджень у галузі «Політології» та проблема академічної доброчесності дослідника 2. Позиціонування дослідника в часі та його оперування часом. 3.Різні (можливі) парадигми опису досліджуваної дійсності. Літ.: 1, 3, 4, 5, 30	2
2.	Теоретичні проблеми формування методології дослідження 1. Джерелознавча критика 2. Різноманіття методологій проведення досліджень 3. Проблема незаангажованості (безпристрасності) дослідника	2

	Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 30	
3.	Базові засади політологічних досліджень 1. Характерні особливості та можливі типи наукових досліджень в царині політології 2. Наступність вирішення організаційних питань в дослідницькій роботі 3. Формулювання проблеми дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6	2
4.	Важливість теорії та гіпотези в політологічних дослідженнях 1. Політологічні дослідження з перевірки існуючих теорій 2. Функція операціоналізації теорії, як складова роботи з поняттями 3. Формулювання гіпотези в політологічних дослідженнях Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
5.	Інструменти вимірювання в політологічних дослідженнях 1. Засоби та завдання емпіричного дослідження 2. Три рівні вимірювання в соціальних науках задля перевірки гіпотези 3. Відмінність інструментарію за позитивістської та феноменологічної парадигми дій дослідника Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
6.	Методи політологічних досліджень 1. Поняття універсальних, загальнонаукових методів дослідження 2. Типи шкал у кількісних вимірюваннях 3. Особливості застосування кількісних методів в дослідженнях у галузі політології Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16	2
7.	Кількісні методи в політологічних дослідженнях 1. Особливості та переваги кількісних методів дослідження 2. Кореляційний та регресійний аналізи. 3. Факторний аналіз та кількісна складова контент-аналізу Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
8.	Якісні методи в політологічних дослідженнях 1. Характерні особливості якісних методів дослідження 2. Фокус-групи та дискурс-аналіз – подібні риси та відмінне цих методів 3. SWOT-аналіз, його аналітична складова, та проблеми застосування Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16	2
9.	Системна методологія як парадигма політологічних досліджень 1. Поняття парадигми у наукових дослідженнях 2. Методологія системного вивчення політологічних проблем 3. Основні методологічні принципи системного розгляду досліджуваної проблеми Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	2
10.	Модельна методологія політологічного дослідження 1. Модель та моделювання в політологічних дослідженнях 2. Типи можливих моделей в політології 3. Алгоритм та правила здійснення моделювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	2
11.	Технологія процесу наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення 1. Загальні особливості наукового пізнання певної проблеми 2. Загальноприйнята структура вибудовування Вступної частини дослідження 3. Рекомендована послідовність організації дослідницької роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
12.	Покрокова методика виконання наукової роботи 1. Головні вимоги щодо визначення теми кваліфікаційного дослідження та базові критерії оцінювання якості виконаної роботи 2. Методика структурної побудови та виконання дослідницької роботи 3. Загальні усталені вимоги до тексту наукової роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
13.	Запоруки підготовки якісного тексту наукового дослідження 1. Головні вимоги щодо якості тексту виконуваної наукової роботи	2

	2. Важливість та правила написання висновків проведеного дослідження 3. Проблема мови наукового дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 13	
14.	Правила технічного оформлення покликів та бібліографії при виконанні наукового дослідження 1. Загальні правила вимог, у відповідності до Стандарту оформлення текстових документів 2. Правила виконання покликів на джерела інформації 3. Правила оформлення бібліографії Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14	2
15.	Основні технічні вимоги до текстів кваліфікаційних (магістерських) робіт 1. Загальні вимоги щодо підготовки кваліфікаційної роботи (КР) до захисту. Академічна доброчесність 2. Технічні вимоги щодо оформлення тексту кваліфікаційної (магістерської) роботи: титульної сторінки, вступу, основної частини, висновків, додатків 3. Обов'язкові супровідні документи до кваліфікаційної роботи: завдання та календарний план, анотація, рецензія Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
16.	Базові настанови правил оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт 1. Вимоги до структури змістовної частини кваліфікаційної (магістерської) роботи 2. Правила оформлення ілюстративного матеріалу кваліфікаційної роботи 3. Зразки оформлення титульної сторінки, супровідних документів та додатків до кваліфікаційної роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
17.	Підготовка до презентації кваліфікаційної роботи та її захист перед Екзаменаційною комісією 1. Загальні правила побудови структури доповіді задля захисту КР перед ЕК 2. Застереження щодо підготовки мультимедійної презентації КР 3. Настанови щодо процедури захисту КР (виступу та відповідей на запитання) та критерії його оцінювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6	2
Разом		34

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для здобувачів освіти

№ з/п	Теми та зміст практичних занять	К-ть год.
1	Практичне заняття 1. Завдання та проблеми, що постають перед науковцем-дослідником 1. Предмет наукових досліджень у царині «Політології». 2. Проблема часу в галузі соціальних наук. 3. Альтернативні парадигми: “циклічності” історичного поступу та лінійного “прогресу”. Проблема “всесвітності” та “локальності”. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 30	2
2	Практичне заняття 2. Особливості праці дослідника в царині політологічних проблем 1. Різноманіття існуючих типів дослідження в сфері проблем політології. 2. Політологічні дослідження з перевірки існуючих теорій 3. Формулювання гіпотези в політологічних дослідженнях Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 23	2
3	Практичне заняття 3. Інструменти виконання політологічних досліджень	2

	1. Проблема операціоналізації в політологічних дослідженнях 2. Засоби та завдання проведення емпіричного дослідження 3. Різні способи перевірки наукової гіпотези та варіанти парадигм в діях дослідника Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16, 23	
4	Практичне заняття 4. Різноманіття методів виконання політологічних досліджень та їхнє призначення 1. Особливості та переваги кількісних методів дослідження 2. Характерні особливості якісних методів дослідження 3. Важливість поєданого застосування різних методів дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15, 16	2
5	Практичне заняття 5. Методологія системності та моделювання в політологічних дослідженнях 1. Важливість та принципи системного підходу у вивченні політологічних проблем 2. Модель та моделювання в політологічних дослідженнях 3. Типи можливих моделей в політології та правила здійснення моделювання Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19	2
6	Практичне заняття 6. Базові вимоги та покрокові етапи виконання політологічних досліджень 1. Особливості наукового пізнання певної проблеми та усталена структура вибудовування Вступної частини дослідження 2. Правила ефективного планування дослідної роботи 3. Методика структурної побудови Основної частини дослідницької роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
7	Практичне заняття 7. Робота над текстом кваліфікаційного дослідження, правила виконання покликів та оформлення бібліографії 1. Умови забезпечення якості тексту наукового дослідження 2. Підбір та оперування джерелами інформації в підготовці дослідної роботи й дотримання правил покликів на джерела 3. Стандартизовані правила оформлення бібліографії кваліфікаційної роботи Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 14	2
8	Практичне заняття 8. Робота з джерелами та літературою за темою наукового дослідження 1. Дотримання культури наукового дослідження у використанні напрацювань науковців-попередників. Проблема плагіату та компіляції. 2. Правила та приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел та літератури наукового дослідження. 3. Складання бібліографічного списку за визначеною студентом темою індивідуального дослідження Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 15	2
9	Практичне заняття 9. Технічні вимоги до оформлення тексту та захисту кваліфікаційної дипломної (магістерської) роботи 1. Вимоги до оформлення: титульної сторінки, вступу, основної частини, висновків, додатків. 2. Оформлення супровідних документів кваліфікаційної роботи: завдання та календарний план, анотація, рецензія. 3. Підготовка до виступу та презентації результатів роботи перед Державною екзаменаційною комісією Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 6	1
Разом		17

У процесі роботи на практичних заняттях з дисципліни, студенти набувають не лише систематизованих знань щодо особливостей організації дослідного процесу, але також здобувають досвід дискутування й відстоювання власного розуміння проблем, що розглядаються на заняттях та набувають навичок письмового оформлення дослідницької праці.

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, проведення контрольних робіт з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуального завдання тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни “Методологія наукових досліджень” становить 69 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- опрацювання навчальної літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання індивідуального домашнього завдання (написання Вступної частини, за ймовірною темою майбутньої кваліфікаційної роботи, у форматі творчого есе);
- підготовка до проведення контрольних заходів (поточних контрольних робіт)

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 1. Підготовка до практичного заняття № 1	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 2. Підготовка до практичного заняття № 1	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 3. Підготовка до практичного заняття №2	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 4. Підготовка до практичного заняття №2	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 5. Підготовка до практичного заняття № 3	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 6. Підготовка до практичного заняття № 3	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 7. Підготовка до практичного заняття № 4	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 8. Підготовка до практичного заняття № 4. Підготовка до контрольної роботи	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 9. Підготовка до практичного заняття № 5. Підготовка до контрольної роботи	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 10. Підготовка до практичного заняття № 5. Робота над ІДЗ	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 11. Підготовка до практичного заняття № 6. Робота над ІДЗ	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 12. Підготовка до практичного заняття № 6. Робота над ІДЗ	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 13. Підготовка до практичного заняття № 7. Робота над ІДЗ	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 14. Підготовка до практичного заняття № 7. Робота над ІДЗ	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 15. Підготовка до практичного заняття № 8. Оформлення та здача ІДЗ	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми 16. Підготовка до практичного заняття № 8 Підготовка до контрольної роботи	4

17	Опрацювання теоретичного матеріалу з Тем 17. Підготовка до практичного заняття № 9. Підготовка до контрольної роботи	5
Разом за семестр		69

5.4 Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи студентів

1. Загрози політичним свободам особистості в реаліях сучасних трансформацій світової політики
2. Порівняльний аналіз ваги демократичних цінностей свободи та рівності в посткомуністичних країнах
3. Чинник міграційних процесів сучасності у політичній боротьбі популістських партій
4. Боротьба за прихильність електорату засобами інформаційних технологій
5. Інформаційна політика як інструмент впливу в політичних конфліктах
6. Політичний абсентеїзм (індеферентність) в демократичних суспільствах: теорія обґрунтування та практика протистояння явищу
7. Посткомуністична спадщина в трансформаційних процесах політичного устрою України
8. Джерела успіху популістських тактик на політичному полі України
9. Протистояння російській агресії як чинник пришвидшення процесу формування української політичної нації
10. Чинники утвердження авторитарного/тоталітарного режиму політичного правління в російській федерації
11. Українське питання в боротьбі польських партій на президентських виборах 2025 р.
12. Складові проросійських політичних симпатій в Угорщині та Словаччині
13. Політичні вподобання електорату Східних земель Німеччини з огляду посткомуністичної спадщини
14. Ультраправі та ліві партії в політичному житті сучасної Франції
15. Підстави рішучої перемоги лейбористів та поразки консерваторів на виборах 2024 р.
16. Причини та наслідки зростання впливу популістських технологій в політиці США
17. Обставини зростання впливу праворадикальних партій та ідеологій в країнах Східної Європи
18. Маніпулятивні технології РФ на підрив авторитету безпекової ваги блоку НАТО
19. Механізми та засоби формування політичного іміджу держави та здобутки їх застосування Україною
20. Гендерна рівність як ціль сталого розвитку та різні практики її реалізації в політичному житті країн світу
21. Використання штучного інтелекту в політичних кампаніях: виклики та перспективи регулювання
22. Політична культура як детермінанта рівня корупції: теоретичні аспекти та практичні наслідки
23. Роль когнітивних упереджень у прийнятті політичних рішень: аналіз електоральної поведінки
24. Політичне лідерство в епоху цифрових технологій: нові виклики та можливості

6) Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (словесні, наочні з використанням візуалізації); практичні заняття (інтерактивні з використанням методів евристичного, дослідницького навчання та компаративістського аналізу), самостійна робота (індивідуальне завдання). Сукупно, вони мають за мету сприяти оволодінню студентами спеціальною термінологією, набуття ними практичних навичок аналізу та узагальнення й формулювання висновків із матеріалу, що розглядається, а також засвоєнню навичок (в залежності від поставленої наукової проблеми) визначення предмету та мети дослідження, й підпорядкованих їм дослідницьких завдань; а крім того – набуття досвіду проведення характерних для спеціальності «Політологія» емпіричних вимірювань.

7) Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- презентація і захист індивідуальних завдань;
- виконання письмової роботи щодо засвоєння теоретичного матеріалу з теми.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Залік виставляється, якщо здобувач вищої освіти успішно виконав обсяг роботи, передбачений Робочою програмою дисципліни з усіх видів поточного контролю та розраховується в автоматизованому режимі в

інформаційній системі «Електронний університет». Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8) Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і виставляється в Електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі інформаційною системою «Електронний університет». Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів навчальної роботи для формування компетентностей і забезпечення програмних результатів навчання.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів; знання теоретичного матеріалу з теми, що розглядається; вільне володіння студентом спеціальною термінологією; набуття навичок застосування властивих спеціальності «Політологія» методів дослідження; уміння професійно обґрунтувати власну думку.

Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін з реєстрацією у журналі, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється на практичних заняттях. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати теоретичні

	знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота					Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Робота на практичному занятті					Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Залік
1, 2	3, 4	5, 6	7, 8	9	Т 1-4	Т 5-9	
ВК 0,4					0,3		-

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до Електронного журналу.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ECTS	Інституцій на шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	“5”	Зар ахо ван о	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25-4,74	“4”		Добре – повне знання навчального матеріалу, з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	“4”		Добре – в загальному вірна відповідь, з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	“3”		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	“3”		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	“2”	Незар ахова но	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	“2”		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

9) Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і завдання курсу дисципліни Методологія наукових досліджень.
2. Проблема актуальності дослідження та адаптування тексту до потреб потенційного читача.
3. Проблематика політологічних досліджень.
4. Джерелознавча критика. Проблема джерел інформації, їхня класифікація.
5. Поняття методології та їхнє різноманіття.
6. Методологія дослідження як концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, що забезпечують отримання об'єктивних, точних, системних знань.
7. Загальні особливості, критерії та ознаки наукового пізнання певної проблеми.
8. Загальноприйнята структура вибудовування наукового дослідження та його Вступної частини.
9. Рекомендована послідовність організації дослідницької роботи.
10. Проблема структурування інформації, якою послуговується дослідник.
11. Методи дослідження, як засоби опрацювання інформації та продукування знання, в ході виконання дослідницької роботи.
12. Досліджувана проблема, як певним чином «структурована система».
13. Загальнонаукові принципи дослідницької роботи та техніка дослідження.
14. Структурно-системний та структурно-функціональний підходи в осмисленні проблеми дослідження.
15. Важливість застосування різних методів дослідження.

16. Проблема незаангажованості (безпристрасності) дослідника, його “джерельні” та “позаджерельні” знання.
17. Головні вимоги щодо визначення теми кваліфікаційного дослідження та критерії оцінювання якості виконаної роботи.
18. Методика побудови та виконання дослідницької роботи.
19. Вибудовування змісту Основної частини дослідження та вимоги до Висновків.
20. Загальні усталені вимоги до тексту роботи та до виступу здобувача з її представлення.
21. Головні вимоги щодо якості тексту виконуваної наукової роботи.
22. Фактори новизни, точності, об’єктивності та достовірності наукового дослідження.
23. Мета та методика структурування дослідження на розділи та підрозділи.
24. Правила підбору та аналізу джерел інформації та наукової літератури з проблеми дослідження.
25. Головні вимоги щодо формулювання висновків дослідження.
26. Проблема мови наукового дослідження.
27. Поняття культури наукового дослідження. Проблема плагіату та компіляції.
28. Правила оформлення бібліографічного опису у списку джерел інформації наукового дослідження.
29. Технічні вимоги до оформлення тексту кваліфікаційної дипломної (магістерської) роботи.
30. Обов’язкові супровідні документи до кваліфікаційної роботи.

10) Навчально-методичне забезпечення

1. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua>
2. Електронна бібліотека університету. URL: <https://library.khmnu.edu.ua>

11) Рекомендована література

Основна

1. Пушкар О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібн. Харків: КНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 867 с.
2. Неліпа Д. Системний аналіз в політології: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Козьмینیх А. В. Методологія політичних досліджень та прикладний політичний аналіз: навч.-метод. посібн. Одеса: Фенікс, 2024. 80 с.
4. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Бабкіна О. В. Методологія пізнання політико-правової дійсності. *Правова політологія. Академічний курс: підручник*. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 94-116.
6. Громадська Н. Методологія політичного аналізу: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с

Додаткова

7. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Прийнятий Верховною Радою України 26 листопада 2015 року № 848-VIII із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3791-20#n28>
8. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с.
9. Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання. СОУ 207.02:2017 / Ю. М. Бойко, Л. І. Першина. Хмельницький: ХНУ, 2017. 37 с.
10. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичні матеріали для бакалаврів політології. Видання друге, доповнене. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. 74 с.
11. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
12. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. О. Азарова, Н. О. Біліченко, Ю. В. Міронова, Л. М. Ткачук. – Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
13. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. 240 с.
14. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій; [МОН України]. Київ: Академвидав, 2005. 208 с
15. Мороз І. В. Структура дипломних і кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. Київ, 1997. 56 с.
16. Грабченко А.І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. Методи наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: НТУ«ХП», 2009. 142 с.

17. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
18. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 176 с.
19. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
20. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2001. 186 с.
21. Баштанник О. Новий інституціоналізм у політико-інституційній парадигмі: конкретизація змісту поняття та параметрів дослідницької стратегії. *Politicus*. 2017. Вип. 2. С. 11–14.
22. Вонсович С. Теорія інституціоналізму: рефлексії ретроспективного дискурсу. *Грані*. 2021. Вип. 24. № 9. С. 55–64.
23. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 3–17.
24. Ключев К. Математичне моделювання як ефективний метод дослідження політичних процесів. *Політичне життя*. 2016. № 1–2. С. 19–23.
25. Корнієнко В., Ротштейн О. Ранжування політичних партій України методом нечіткої перфектності. *Часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціальнополітичних дисциплін*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 30. С. 13–30.
26. Zemskyi Yurii, Trygub Oleksandr. Podillia church historical and archaeological society in the study of archaeological heritage. *Eminak: Scientific Quarterly Journal*. 2023. № 2 (42) (April-June). S. 234-251. [Scopus Author ID: 57226496405](#)

12) Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua>
2. Електронна бібліотека університету. URL: <https://library.khmnu.edu.ua>
3. Репозитарій ХНУ. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>
4. Інформаційні ресурси Бібліотеки ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Вільна онлайн бібліотека україномовної літератури. URL: <https://chtyvo.org.ua>